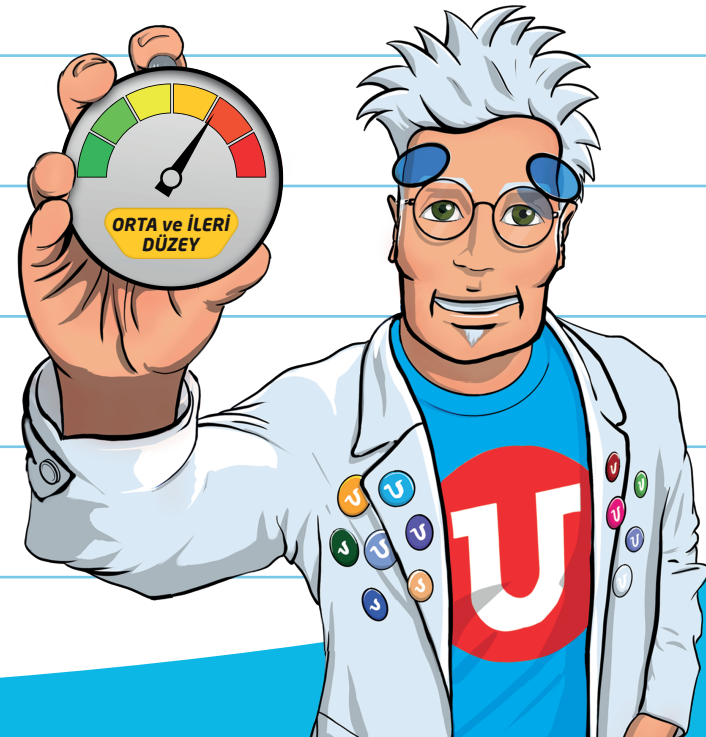

**TYT Orta ve İleri Düzey
Tarih Soru Bankası**

**Birinci Dünya Savaşı (1914-1918)
ve Yaşanan Gelişmeler**

BEGÜM ÜNLÜ

XX.YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ VE DÜNYA BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI (1914-1918) VE YAŞANAN GELİŞMELER

I. Dünya Savaşının Nedenleri

Bloklaşmalar

Cepheler

Gizli Antlaşmalar

ABDnin Savaşa Girmesi

Wilson İlkeleri

I.Dünya Savaşının Sonuçları

Paris Barış Konferansı

**Savaşı Bitiren Ateşkesler
ve Antlaşmalar**

I. Dünya Savaşının Sebepleri

- 1871'de siyasi birliğini sağlayan Almanya'nın dünya sömürge yarışına girmesi ile dünya güç dengelerinin değişmesi ve devletler arası yeni ittifaklar ile bloklaşmaların görülmesi
- Osmanlı'yı kalkındırma ve destekleme adı altında Almanya'nın; Osmanlı'nın Ön Asya topraklarında nüfuz alanları kurması ile İngiltere'nin, "Uzak Doğu sömürge yolları üzerindeki etkinliğini sürdürme" politikasından dolayı tedirgin olması
- Fransa'nın 1871'de Alsas - Loren bölgesini Almanya'ya (1870 Sedan Savaşı) kaptırduğundan bunun intikamını almak istemesi

- Rusya'nın panslavizm politikasını uygulamasının sonucu olarak Avusturya - Macaristan İmparatorluğu ve Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki etkinliğini tehdit etmesi
- Rusya'nın Balkanlarda nüfuz alanlarını genişleterek Bulgaristan üzerinden Osmanlı'yı baskı altına alması
- Avusturya - Macaristan'ın, Sırbistan'ın Adriyatik Denizi'ne ulaşma amacıyla egemenlik mücadelesi içine girmeleri ve bu durumun taraflar arasındaki gerginliği derinleştirmesi

Örnek:

Birinci Dünya Savaşı'nın çıkmasına,

- I. Fransa ile Almanya arasında süregelen Alsas-Loren anlaşmazlığı,
- II. Avusturya ile Sırbistan arasında Adriyatik Denizi'ne inme çatışması,
- III. İngiltere ile Almanya arasında hammadde ve pazar rekabeti

sorunlarından hangilerinin hız kattığı savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) I, II ve III

I.Dünya Savaşında Bloklaşmalar

ÜÇLÜ İTTİFAK (BAĞLAŞMA)	ÜÇLÜ İTİLAF (ANLAŞMA)
ALMANYA	İNGİLTERE
AVUSTURYA-MACARİSTAN	FRANSA
İTALYA	RUSYA

Örnek:

Birinci Dünya Savaşı'nın Üçlü İtilaf ve Üçlü İttifak blokları arasında çıkması üzerine Osmanlı Devleti'nin,

- I. savaş dışı kalmak,
- II. Kapitülasyonların kaldırılması ön şartı ile İtilaflarla birlikte hareket edebilme iradesini göstermek,
- III. siyasi yalnızlıktan kurtulmak için Almanya ile ittifak anlaşması yapmak

tutumlarından hangilerine yer verdiği savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) I, II ve III

Osmanlı Devletinin Savaşa Girme Sebepleri

- İttihat ve Terakki Partisi ileri gelenleri Almanya yanında savaşa girilirse kaybedilen yerlerin yeri alınabileceğine inanmışlardır.
- Özellikle Rusya'nın yayılmacı politikası ve İtilaf blokunun Osmanlı Devleti'ni siyasi yalnızlığa itme çabası sonucu İttihat ve Terakki ileri gelenleri "siyasi yalnızlıktan kurtulmak" amacıyla Almanya ile yakınlaşmayı önemsemişlerdir.
- Dağılma tehlikesi ile karşı karşıya olan Osmanlı Devleti, 2 Ağustos 1914'te Almanya ile Dostluk Antlaşması yaparak I. Dünya Savaşı'nda saflarını belirlemiştir.

ALmanyanın Osmanlı'yı Savaşın İçine Çekme Amaçları

- Osmanlı'nın jeopolitik konumu
- Hilafetin gücü
- İnsan gücü

! NOT

- Anlaşma devletleri ise Osmanlı Devleti'nin tarafsız kalmasını sağlayarak, Ön Asya ve Uzak Doğu sömürge yolları üzerindeki egemenliklerini sürdürmeyi, yeni cepheler açılmasını önleyerek savaşı kısa sürede bitirmeyi amaçlamışlardır.

Osmanlının Savaşa Fiilen Katılması

- Akdeniz'de bulunan iki Alman savaş gemisi Goben ve Breslav Osmanlı'ya sığınmıştır.
- Osmanlı Devleti Almanlarla yapılan gizli antlaşma gereğince bu gemileri satın aldığını bildirmiş, Yavuz ve Midilli olarak adlarını değiştirmiştir.
- Bu gemiler Kasım 1914'te Rus limanlarını topa tutmuştur.
- Böylece Osmanlı - Rus savaşı ile Osmanlı, 16 Kasım 1914 itibariyle resmen I. Dünya Savaşı'na katılmıştır.

OSMANLININ SAVAŞTIĞI CEPHELER

Topraklarımız
içindekiler

Topraklarımız
dışındakiler

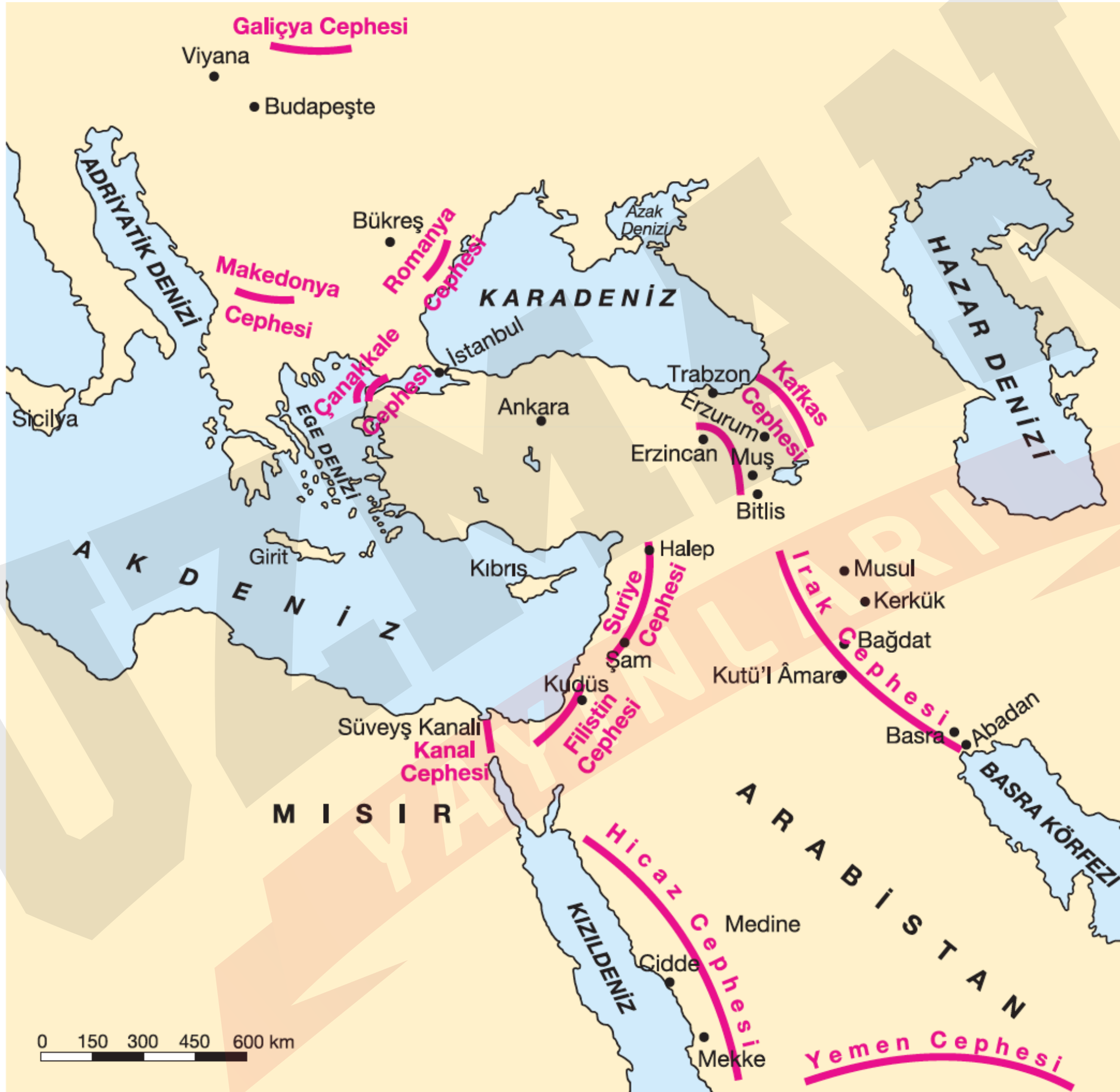
Saldırı

Savunma

- Kafkas
- Kanal

- Çanakkale
- Irak
- Suriye - Filistin
- Hicaz - Yemen

- Romanya
- Makedonya
- Galiçya

KAFKAS CEPHESİ

- Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na girmesiyle Rus kuvvetleri Erzurum ve Sarıkamış yönünden ilerlemeye başlamıştır.
- Osmanlı Devleti,
- Rus ilerleyişini önleme,
- Bakü petrollerini kontrol altına alma,
- Orta Asya Türklüğü ile birleşme amaçlarıyla 19 Aralık 1914'te cephe açılmış, 22 Aralık 1914'te Türk harekâtı başlamıştır.
- 19 Ocak 1915'e kadar süren Sarıkamış Harekâtı'nda "Doğa şartlarının askeri stratejiler üzerindeki olumsuz etkisi" sonucu ağır kış şartları ve şiddetli soğuk etkisiyle binlerce Türk askeri düşmanla savaşmadan şehit düşmüştür.

- Ayrıca salgın hastalıklar ve Osmanlı tebaasından Ermenilerin Rus ilerleyişine yardım etmeleri Türk ordusunun asker kaybına, cephe gerisindeki masum sivil halkın katliamına neden olmuştur. Ermenilerin de yardımıyla Ruslar; Van, Muş, Bitlis, Erzincan ve Trabzon'u işgal etmişlerdir.
- Osmanlı Devleti, Ermenilerin Ruslarla iş birliğini ve masum Türk halkının katliamını önlemek için 24 Nisan 1915'te; "Hınçak ve Taşnak" cemiyetlerinin terör faaliyetlerini yasaklayan, belge ve dokümanlarına el koymayı sağlayan ve Ermeni teröristleri tutuklama olanağı tanıyan kanunları çıkarmıştır.
- 24 Nisan 1915 tarihli yasal düzenleme paralelinde 2345 Ermeni teröristi tutuklanmıştır.
- Gerek Türklerin hayat ve hakimiyet hakları ile can ve mal güvenliklerinin sağlanması gerekse Ermenilerin yaşam haklarının güvence altına alınması için savaş alanı dışında bir Osmanlı toprağı olan Suriye bölgesine Ermenilerin göç ettirilmesi amaçlı 27 Mayıs 1915'te Tehcir Kanunu çıkarılmış ve 1 Haziran 1915'te filen göç süreci başlamıştır. 31 Aralık 1918 tarihli "Geri Dönüş Yasası" gereğı göçe tâbi tutulanların çoğı dönebilmiştir.

Örnek:

Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı yıllarında 27 Mayıs 1915'te çıkardığı Tehcir Kanunu'yla ülkedeki Ermenilerin bir kısmını Suriye Bölgesi'ne göç ettirirken;

- göçe tâbi tutulanların vergilerini ertelemiş,
- göç edenlerin güvenliği amacıyla göç güzergahı boyunca memurlar görevlendirmiş,
- göçe tâbi tutulanların istedikleri eşyaları yanlarına almalarına izin vermiş,
- daha sonra göç edenlerin geri dönmelerine imkan tanıyan "Geri Dönüş Kararnamesi" yayımlamıştır.

Bu bilgilere göre Osmanlı Devleti'nin aşağıdakilerden hangisine öncelik verdiği savunulamaz?

- A) Ruslarla süren savaşta cephe gerisinin güvenliğine
- B) Rusların, Ermenileri katletmesini önlemeye
- C) Ermenilerin göçe tâbi tutulmaları ve geri dönüşlerinde yasal düzenlemelere yer verilmesine
- D) Göç edenlerin can ve mal güvenliklerinin korunmasına
- E) Osmanlı tebaasından Ermenilerin savaş alanı dışında güvenli bölgelere nakline

- Çanakkale Savaşlarından sonra Doğu Cephesi'ne Ordu Komutanı olarak tayin edilen Mustafa Kemal, 6 - 7 Ağustos 1916'da Muş ve Bitlis'i Ruslardan geri almayı başarmıştır.
- Kafkasya Cephesi; Ekim 1917'de Rusya'da Lenin ve Troçki önderliğinde çıkan Bolşevik İhtilali sonrası Çarlık Rusya'nın yerine kurulan Sovyet Rusya'nın "Gizli Antlaşmaları" duyurması
- 1878'de Berlin Antlaşması ile Çarlık Rusya'nın Osmanlı'dan aldığı yerleri iade etmesi kararlılığı sonucu Müttefiklerle imzalanan 3 Mart 1918 tarihli Brest - Litovsk Antlaşması ile kapanmıştır.

Örnek:

Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'nda Ruslarla mücadele ettiği Kafkas Cephesi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Doğa şartlarının askeri stratejiler üzerindeki olumsuz etkisiyle binlerce şehit verilmesi
- B) Başarılı savaflara ve ele geçirilen yerlere rağmen Rusların Erzurum'u geçerek Diyarbakır'a kadar inmesi
- C) Mustafa Kemal'in başarılı harekâtı sonucu 1916 sonlarında Muş ve Bitlis'in Ruslar'dan geri alınması
- D) İtilafların lojistik desteği ile Rusların uzun yıllar Osmanlı'ya karşı savaşması
- E) Bolşevik İhtilali ile yıkılan Çarlık Rusya'nın yerine kurulan Sovyet Rusya'nın savaştan çekilmesi ile cephenin kapanması

Örnek:

Rusya'nın Anadolu içlerine ve Akdeniz'e ulaşmasına engel olmak, 1878 Berlin Antlaşması ile Rusya'ya bırakılan Elviye-i Selase'yi (Kars, Ardahan, Batum) geri almak, Hazar petrolerini kontrol altına almak ve Orta Asya Türklüğü ile birleşmek amacıyla Harp Nazırı Enver Paşa ve amcası Halil Paşa'nın harekât planı doğrultusunda açılan Kafkas Cephesi'nde, Osmanlı birlikleri Bakü'ye kadar ulaşırsa da Osmanlı yenilmiş ve Ruslar Diyarbakır'a kadar olan Doğu Anadolu'yu işgal etmiştir. Gerek ağır kış şartları ve dondurucu soğuk gerekse Ermenilerin Osmanlı'ya karşı Ruslarla iş birliği yapması ve Türklere yönelik tedhiş (vahşet içerikli katliamlar) hareketlerini yoğunlaştırmaları Osmanlı'nın Kafkas Cephesi'nde başarısız olmasının etmenleri arasında yer almıştır.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı'nın kendi çıkarları doğrultusunda savaşa dahil olduğuna
- B) Doğa şartlarının askeri stratejiler üzerinde olumsuz etkisinin olduğuna
- C) Osmanlı ordusunun iki ateş arasında kaldığına
- D) Osmanlı tabaasından Ermenilerin Tehcir Kanunu ile Suriye'ye göç ettirildiğine
- E) Rusların Diyarbakır'a kadar inmelerine Osmanlı Devleti'nin engel olamadığına

KANAL CEPHESİ

- Almanya'nın isteği üzerine açılan bu cephede amaç Süveyş Kanalı'nın kontrolünü sağlamak
- İngilizlerin, en önemli sömürgeleri olan Hindistan ve Avustralya - Yeni Zelânda yolu ile (Uzak Doğu Sömürge Yolları) olan bağlantısını kesmek ve savaş boyunca İngiltere'nin buralardan asker ve malzeme desteği bulmasını engellemek
- İngilizler'in Mısır'dan çıkarılmalarını sağlamaktır.
- 14 Ocak 1915'te Kanal Cephesi'nde saldırılar başlatılmıştır.

! NOT

Osmanlı Devleti'nin başarılı olamamasının nedenleri:

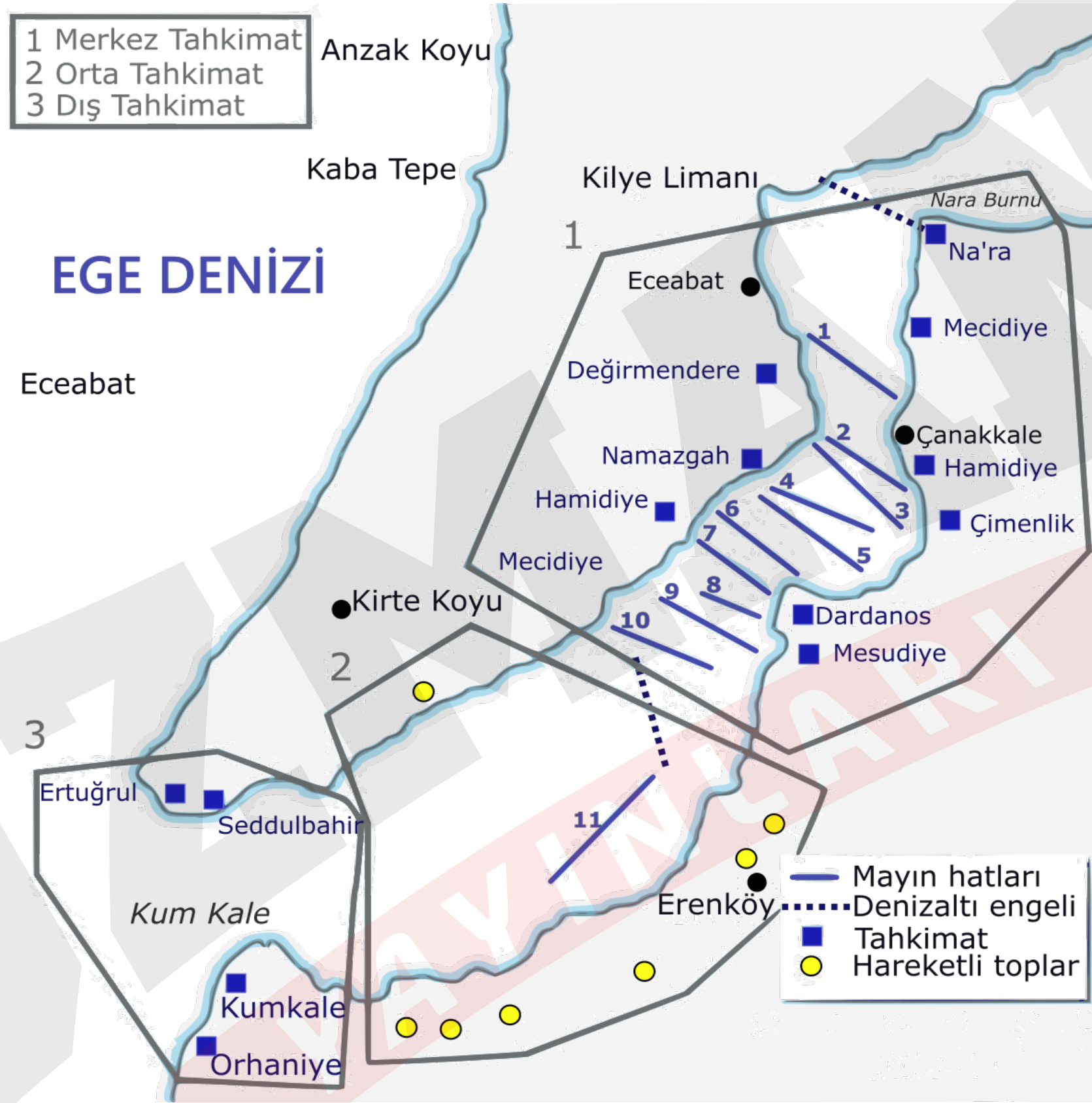
- Almanya'nın gerekli desteği sağlayamaması
- İngiliz ordularının sayı ve malzemece üstün oluşu
- Sina Çölü'nde sürdürülen mücadelede coğrafi şartların askeri stratejiler üzerindeki olumsuz etkisi

ÇANAKKALE CEPHESİ

Nedenleri:

- Rusya'ya silah ve cephane yardımı yapmak
- İstanbul'u ele geçirerek Osmanlı Devleti'ni saf dışı bırakmak
- Boğazlar ele geçirilirse Rusya'ya yardım gönderilerek bu ülkenin Almanya'ya karşı direnişini güçlendirmek
- Almanya'ya karşı savaşa girmemiş olan Balkan ülkelerini savaşın içine çekerek Avusturya - Macaristan'a karşı yeni bir cephe oluşturmak gibi amaçlarla İtilaf-lar tarafından açılmıştır.
- 19 Şubat 1915'te açılmış olup bir ay boyunca 18 Mart 1915'e kadar deniz sa-vaşları sürmüştür.

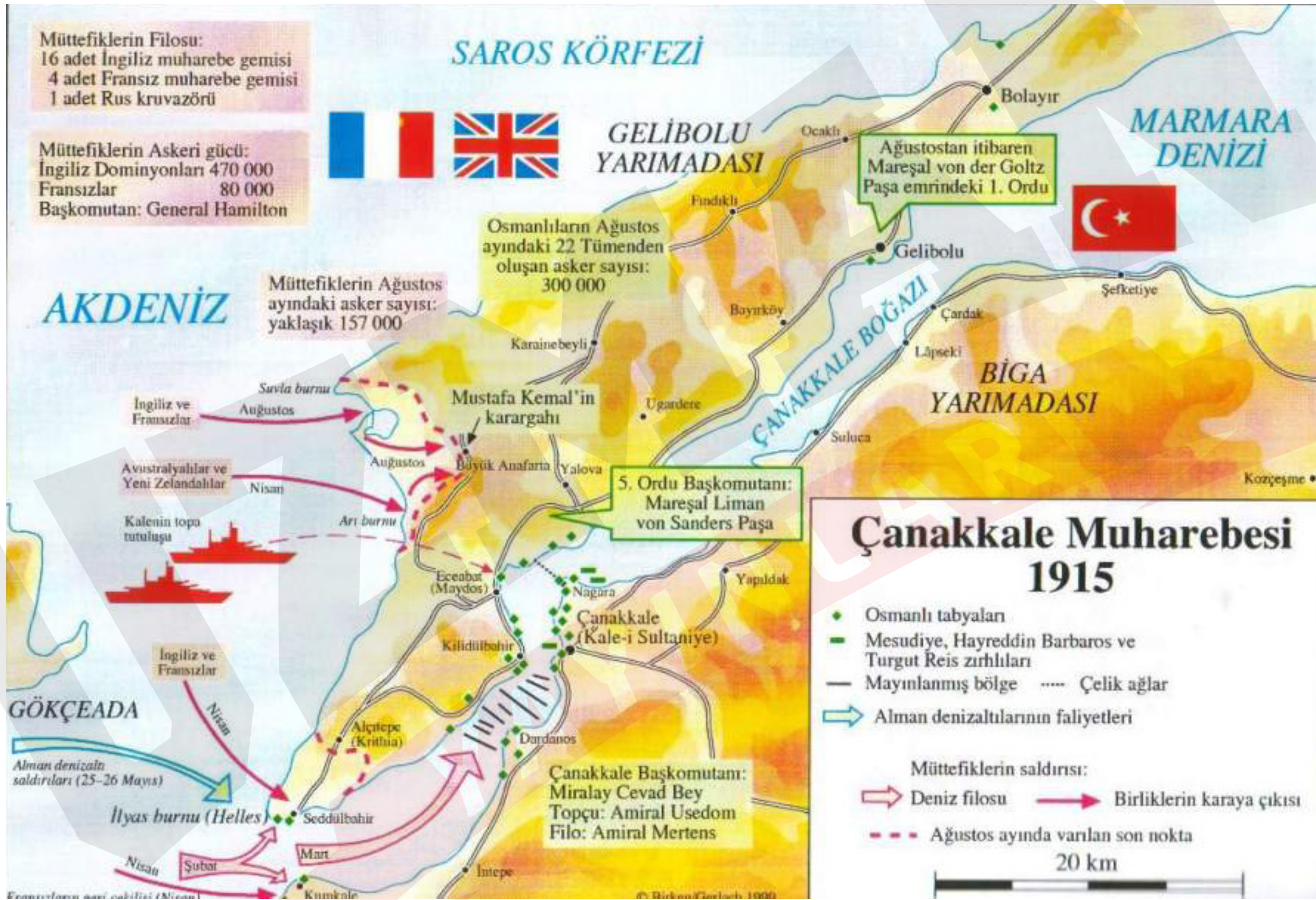

→ Kara savaşları ise Nisan 1915'ten Ocak 1916'ya kadar sürmüştür.

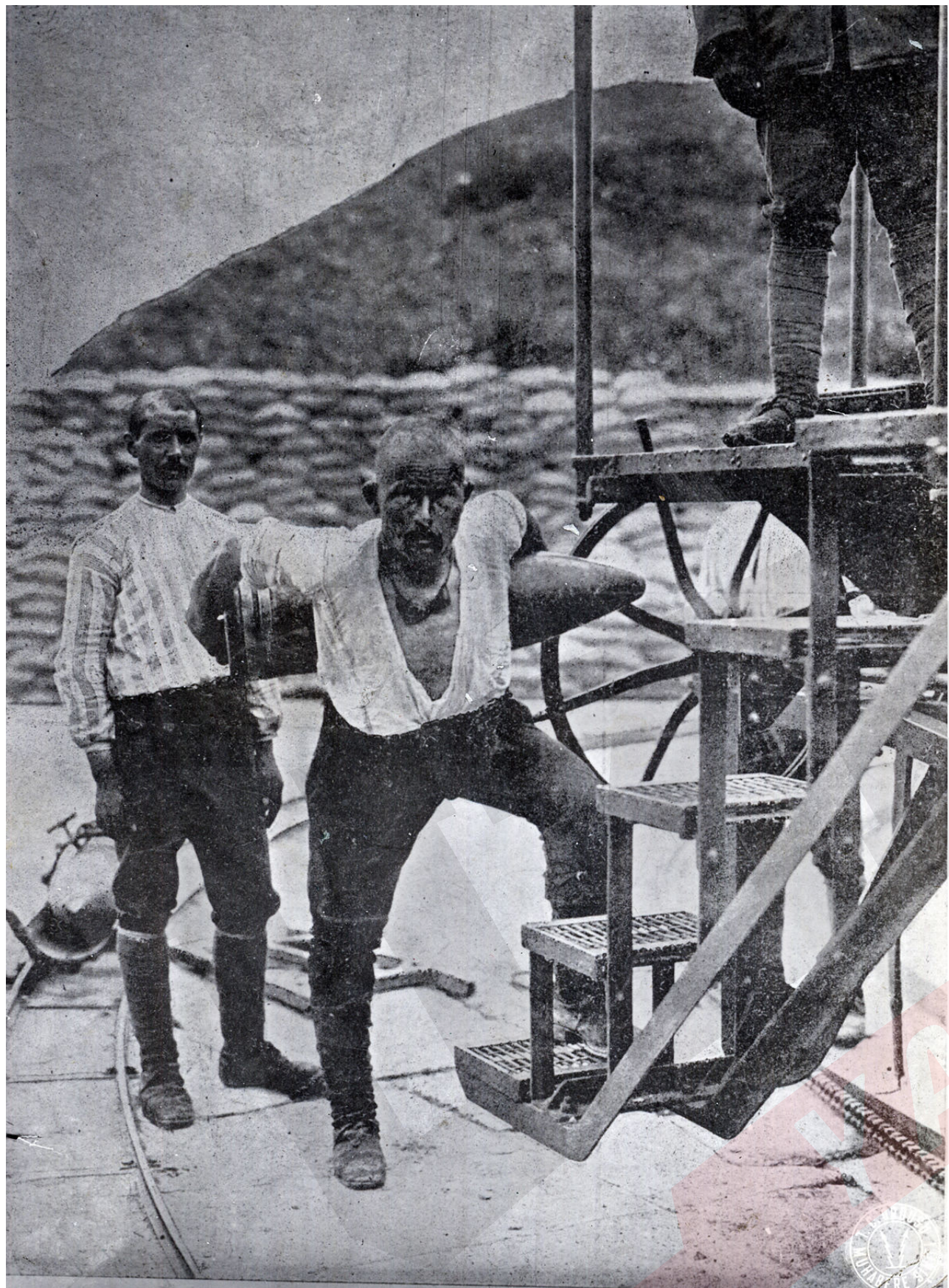

Gelişmesi

- 18 Mart 1915'te büyük bir İtilaf donanması Çanakkale Boğazı'nı geçmeye kalkmış, fakat ağır kayıplar vererek yenilgiye uğramıştır.
- İtilaf devletleri bunun üzerine Gelibolu Yarımadası'na asker çıkararak kara savaşlarını başlatmışlardır.
- Anafartalar, Arıburnu, Conkbayırı, Kocaçimen ve Seddülbahir'de yapılan savaşlarda 19. Tümen 57. Alay Komutanı Mustafa Kemal'in "orduları sevk ve idare yönü" Türklerin başarı kazanmalarında etkili olmuştur.
- Anzakların çıkarmasını 24-25 Nisan 1915'te engelleyen 57. Alay'dır.

فلسط و مصلحتی کسطنینی علیه کار ملی ما کای ماسته اویتور بیلیون استقلال سلطنتی روسی آتیلی ایشلی اولاده جانی الله بوماری

تورمور ۱۵۸۹ هـ شمسی ۱۰ پاره ۱۰ شمسی ۱۰ پاره ۱۰ بدینیی سنه
مشقل الاشکار خزانه
عثماني - ائتلاف دولته
چان الله عمارت و مصلحتی کسطنینی علیه کار ملی ما کای ماسته اویتور بیلیون استقلال سلطنتی روسی آتیلی ایشلی اولاده جانی الله بوماری

Sonuçları

- İtilaf devletleri üstünlük sağlayamadığı için savaşın süresi uzamıştır.
- Rusya'ya yardım edilemediği için Ruslar zor duruma düşmüştür.
- Düşman donanması Boğazları geçememiş ve zarar görmüştür.
- Her iki taraf 500.000'e yakın insan kaybetmiştir.
- Bulgaristan İttifak saflarında yer almıştır (6 Ekim 1915). Böylece Osmanlı ile Almanya arasında kara bağlantısı sağlanmıştır.
- 19. Tümen 57. Alay Komutanı olarak Mustafa Kemal'in İstiklal Harbi'nin lideri olmasında ve Türk halkının Mustafa Kemal'i kabullenmesinde etkili olmuştur.
- Sömürge altındaki insanlarla sürdürülen bu savaşta, emperyalistlerin de yenilebileceği görülmüş ve sömürgelerdeki bağımsızlık hareketlerine ortam hazırlamıştır.

Örnek:

Çanakkale Cephesi ile ilgili bilgi veren Tarih Öğretmeni, 19. Tümen 57. Alay Komutanı Mustafa Kemal'in Arıburnu, Conkbayırı, Anafartalar'da İtilaflara karşı başarılı savunmalar yaptığını söylemiştir.

Tarih öğretmenin bu ifadelerine karşılık öğrencilerin yorumlarında yer alan,

- I. Çanakkale Savaşı'na İtilafların saldırılarının neden olduğu,
- II. Türklerin Birinci Dünya Savaşı'nı kesin zafer ile sonuçlandırdığı,
- III. İtilafların İstanbul'a ulaşmasının önlenmek istendiği

yargılarından hangilerinin doğru olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) I, II ve III

Örnek:

29 Ekim 1915 tarihli Tasvir-i Efkar Gazetesi, Mustafa Kemal'in Çanakkale Kara Savaşları ile ilgili, "Çanakkale Kara Savaşları'nda olağanüstü yararlılıkları görülen ve savunmadaki güç ve ustalığı ile hakkıyla şan ve şeref kazanarak boğazları ve hilafet makamını (İstanbul) kurtaran kumandanlarımızdan, doğuştan kahraman, mümtaz... Albay Mustafa Kemal Beyefendi." ifadelerine yer vermiştir.

Tasvir-i Efkar'daki bu bilgilere göre,

- I. Mustafa Kemal'in orduları sevk ve idare kabiliyeti,
- II. Milli Mücadele'nin siyasi lideri olması,
- III. Çanakkale Zaferi'nin sonuçları

durumlarından hangilerine vurgu yapıldığı savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) II ve III

IRAK CEPHESİ

İngilizler bu cepheyi açmakla;

- Irak üzerinden Ruslara yardım götürmek
- Orta Doğu petrollerini ele geçirmek
- Türk kuvvetlerinin İran'a girmesini ve Hindistan'ı tehdit etmesini engellemek amaçlarını gözetmişlerdir.

Kütül-Amare

- Basra Körfezi üzerinden yapılan saldırılara karşı Türk kuvvetleri başarılı mukavemet göstermiştir.
- Özellikle 1916 Kasım'ında Kût'ül-Amâre'de, dışarı ile bağlantıları kesilen İngiliz kuvvetleri savaşta kullanacakları atları dahi yemeye başlamışlardır

HİCAZ-YEMEN CEPHESİ

- İngilizlerin Arapları "Bağımsız Arabistan Krallığı" vaadi ile kandırarak egemenlik kurduğu bu cephede, Osmanlı Devleti kutsal toprakları korumak istemiş, fakat başarılı olamamıştır.
- İngilizler Mekke Emiri Şerif Hüseyin'i Osmanlı'ya karşı savaşması için ikna etmiştir. Osmanlı subayı Fahrettin Paşa mücadele etmiş fakat Mekke ve Medine elden çıkmıştır.
- Mac Mohan Antlaşması ile İngilizler, Arapların Osmanlı'yla savaşmalarını sağlamış; bu durum padişahın kutsal cihat çağrısının anlamını yitirdiğini, ümmetçilik inancının güç kaybederek Araplar arasında milliyetçiliğin güçlendiğini göstermiştir.

FİLİSTİN CEPHESİ

- Kanal Cephesi'nde Osmanlıların başarılı olamaması sonucu İngilizler Filistin'e doğru ilerlemişler ve kısa sürede Kasım 1917'de Gazze'yi, Aralık 1917'de Kudüs'ü ele geçirmişlerdir.
- Osmanlı birlikleri binlerce şehit vermiştir.

UZMANLAR
YAYINLARI

SURİYE CEPHESİ

- Kanal harekatının başarısızlıkla sonuçlanması üzerine harekete geçen İngilizler 1916'da Sina Yarımadası'nı alarak Suriye'ye ulaşmışlardır.
- İngilizler, Süveyş ve Irak cephesinde yenilen Türkleri, Arapların da desteğiyle tamamen bölgeden atmak amacıyla bu cepheyi önemsemişlerdir.
- Bu bölgede 7. Ordu Komutanı olarak bulunan Mustafa Kemal (Yıldırım Orduları) Halep'te savunma hattı kurmuş ve İngilizler'i Halep'in kuzeyinde durdurabilmiştir.
- Buna rağmen 27 Ekim 1918'de Halep İngilizler tarafından ele geçirilmiştir. • Mustafa Kemal, Adana'da karargahını kurmuş, en kötü olasılıkla Toroslarda savunmayı sürdürmeyi planlamıştır.

ROMANYA-MAKEDONYA-GALIÇYA CEPHELERİ

- Osmanlı Devleti'nin bu bölgede toprakları olmamasına rağmen müttefiklerine yardım amacıyla savaşmıştır.
- Almanya'nın yenilmesi ve yardımın kesilmesi sonucu başarısız olunmuştur.
- Osmanlı Devleti, Balkan Savaşlarıyla kaybettiği Batı Trakya, Makedonya gibi Türk nüfusun çoğunlukta olduğu bölgeleri savaşın zaferle sonuçlanmasına bağlı olarak kontrol etme umuduyla da bu cephelere ordu sevk etmeyi önemsemiştir.

Örnek:

Verilen bu haritaya göre,

- I. Osmanlı'nın Mısır'dan Kafkasya'ya, Makedonya'dan Yemen'e geniş bir coğrafyada savaştığı,
- II. Çanakkale Cephesi'nde kazanılan zaferin etkisiyle İtilafların Rusya'ya yardım götüremediği,
- III. Kanal ve Kafkas cephelerinin taarruz cepheleri olarak Osmanlı'nın iradesiyle açıldığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) II ve III

SAVAŞ SIRASINDA YAPILAN GİZLİ ANTLAŞMALAR

1915 Boğazlar Antlaşması	<ul style="list-style-type: none"> *Çanakkale Savaşı sırasında Rusya'nın Boğazlar konusunda tedirgin olması sonucu İngiltere Fransa - Rusya arasında yapılmıştır. *Boğazlar, Marmara ve çevresinin Rusya'ya bırakılmasına İngiltere ve Fransa razı olmuştur.
Londra Antlaşması (26 Nisan 1915)	<ul style="list-style-type: none"> *İngiltere - Fransa - Rusya - İtalya arasında yapılmıştır. *On İki Ada ve Antalya dolayları (Güneybatı Anadolu) İtalya'ya bırakılmıştır.
Petrograt Protokolü (1916)	<ul style="list-style-type: none"> *İngiltere - Fransa - Rusya arasında yapılmıştır. * Rusya'ya Doğu Anadolu ve Trabzon'a kadar Doğu Karadeniz bırakılmıştır.

<p>Sykes - Picot Antlaşması (23 Ekim 1916)</p>	<ul style="list-style-type: none"> *İngiltere - Fransa arasında yapılmıştır. *Boğazlar ve Doğu Anadolu'nun Rusya'ya bırakılması, *Çukurova, İç Anadolu'nun bir bölümü, Suriye ve Musul'un Fransa'ya bırakılması, *Irak, Hayfa ve Akka bölgelerinin İngiltere'ye bırakılması, *Filistin'in İngiliz nüfuz alanı olarak kabul edilmesi konularında uzlaşmıştır.
<p>Mac Mahon Antlaşması (1916)</p>	<ul style="list-style-type: none"> *İngiltere - Fransa - Rusya - İtalya arasında yapılmıştır. *İngiltere adına Mekke Emiri Şerif Hüseyin öncülüğünde Arabistan'da Bağımsız Arabistan Krallığı'nın kurulması planlanmıştır.
<p>Saint Jean De Maruanne Antlaşması (19 Nisan 1917)</p>	<ul style="list-style-type: none"> * İngiltere - Fransa - İtalya arasında yapılmıştır. * İzmir ve dolayları ile Konya'nın İtalya'ya bırakılması, Rusya'nın onaylaması şartıyla kabul edilmiştir.

Gizli Antlaşmaların Değişikliğe Uğramasının Nedenleri:

- Bolşevik İhtilali sonucu Çarlık Rusya'nın yıkılarak yeni kurulan Sovyet Rusya'nın Brest-Litovsk Antlaşması'nı imzalayarak I.Dünya Savaşı'ndan çekilmiştir. Ve dünya kamuoyuna bu antlaşmaları duyurmuştur.
- Wilson İlkeleri'nde devletler arasında gizli antlaşmalar yapılmayacağına belirtilmesi
- Paris Barış Konferansı'nda, "İzmir ve çevresinin" nüfus çoğunluğu ve demografik nedenlerle İtalya'dan alınarak Yunanistan'ın işgaline bırakılması

Örnek:

Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti, 1915 – 1917 arası İngiltere, Fransa, İtalya ve Çarlık Rusya arasında imzalanan gizli antlaşmalar ile paylaşılmıştır.

Osmanlı'nın paylaşım planlarının değişmesinde,

- I. ABD'nin savaşa girmesi ve savaş sonrasındaki tutumu,
  - II. Paris Barış Konferansı'nda İzmir ve çevresinin Yunanistan'a bırakılması,
  - III. Sovyet Rusya'nın savaştan çekilmesi
- durumlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?**

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) II ve III

ABDNIN SAVAŞA GIRMESİ VE WILSON İLKELERİNİN YAYIMLANMASI

- Orta Doğu petrol bölgelerinde nüfuz alanları kurma
- Dünya devletleri üzerinde prestij kazanma
- Savaş sonrası dünya güç dengeleri üzerinde belirleyici amaçları doğrultusunda ABD savaşa girmiőtir.

Wilson İlkeleri

→ Yenen devletler yenilen devletlerden savaş tazminatı ve toprak almayacaktır.

Bu madde;

- Yenilenlerin, İtilaflarla ateşkes yapmasını kolaylaştırmış,
- İngiltere ve Fransa, Orta Doğu'da Gizli Antlaşmalarla oluşturdukları nüfuz bölgelerinden vazgeçmek istemedikleri için Paris Barış Konferansı'nda, emperyalizm yerine "mandacılık" veya "manda ve himaye" anlayışını gündeme getirmişler ve ilk manda yönetimlerini Orta Doğu'da kurmuşlardır.

! NOT

→ Almanya'nın Alsas-Loren'i Fransa'ya verecek olması bu madde ile çelişir.

→ “Uluslar kendi idarelerine kendileri karar verebilirler” kararıyla yeni kurulacak devletlerin “Milliyetçilik” esasına göre kurulması vurgusu yapılmıştır.

Bu madde;

- İmparatorlukların parçalanışını normalleştirmiş,
- İtilafların, dünya güç dengelerini şekillendirmelerini kolaylaştırmıştır.
- Devletler arası gizli antlaşmalar olmayacak, açık diplomasi benimsenecektir.

Bu madde;

- 1915 - 1917 yılları arasında İngiltere, Fransa, İtalya ve Çarlık Rusya arasında yapılan Gizli Antlaşmaların uygulanabilirliğini zora sokmuştur.
- Devletler arasındaki anlaşmazlıkların barışçıl yollarla çözümlenebilmesi için uluslararası bir örgüt oluşturulmalıdır.

Bu madde;

- Eylül 1919’da Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti) adıyla uluslararası bir örgütün kurulmasını sağlamıştır.

Örnek:

Wilson İlkeleri'nde "Dünya barışını sağlamak için Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti) kurulmalıdır." kararı doğrultusunda 1919'da Cemiyet-i Akvam kurulmuştur.

Cemiyet-i Akvam'ın kurulmasına rağmen aşağıdakilerden hangisinin I. Dünya Savaşı sonrasında barışın korunmasına ve II. Dünya Savaşı'na giden sürecin hızlanmasına en az etkiye sahip olduğu savunulabilir?

- A) Avusturya ve Osmanlı gibi imparatorlukların parçalanması
- B) Irak ile Suriye'de İngiltere ve Fransa tarafından manda yönetimlerinin kurulması
- C) Yenilen devletlerle yapılan antlaşmaların askeri, ekonomik, siyasi sınırlandırmalar içermesi
- D) Yeni kurulan devletlerin milliyet, dil, din esasları üzerine kurulmaması
- E) Avrupa güçler dengesinin bozulması

- Osmanlı Devleti'nde Türklerin yoğun olduğu bölgelerde Türklere egemenlik tanınacaktır. Türk olmayan bölge halklarının kendi kendini yönetme hakkı olacaktır.
- Boğazlar, bütün devletlerin gemilerine açık olacak ve bu durum uluslararası denetim altında tutulacaktır.

Bu madde;

- Türkler tarafından yararlı cemiyetler kurulmasına neden olmuştur.
- Azınlıkların devlet kurma çabalarını artırmıştır.

Örnek:

Wilson İlkeleri olarak ABD Başkanı Woodrow Wilson'un adıyla anılan 14 ilke arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Yenen devletler, yenilenlerden savaş tazminatı almayacak
- B) Devletler arası yapılan gizli anlaşmalar geçersiz sayılacak
- C) Dünya barışını sağlamak için Birleşmiş Milletler Teşkilatı kurulacak
- D) Osmanlı ülkesinde Türklerin çoğunlukta olduğu yerlerde Türklere egemenlik hakkı tanınacak
- E) Osmanlı ülkesinde azınlıkların çoğunlukta olduğu yerlerde azınlıklara egemenlik hakkı tanınacak

I.DÜNYA SAVAŞININ SONUÇLARI

- Bazı devletler yıkıldı. (Osmanlı İmparatorluğu, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Çarlık Rusyası)
- Yeni devletler kuruldu. (Avusturya, Macaristan, Sovyet Rusya, Polonya, Yugoslavya, Çekoslovakya, Finlandiya gibi)
- Yeni rejimler ortaya çıktı. (Almanya'da Nazizm, İtalya'da Faşizm, Sovyet Rusya'da Komünizm)
- İngiltere ile Fransa'nın dünya güçler dengesindeki etkisi arttı.
- Milletler Cemiyeti kuruldu.
- Osmanlı Devleti Orta Doğu'daki topraklarını da kaybetti.
- Türk Kurtuluş Savaşı'na neden oldu.
- Manda ve himaye anlayışı ortaya çıktı.
- Savaşı kaybeden devletlere ağır şartlar içeren antlaşmalar yapılmıştır.

Örnek:

I. Dünya Savaşı'nın sonuçları arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) İmparatorlukların parçalanması
- B) Orta Doğu'da manda yönetimlerinin kurulması
- C) Dünyada Soğuk Savaş Dönemi'nin başlaması
- D) Savaşta ölenlerin %5'inin sivil olması
- E) Dünya barışını korumak amacıyla Milletler Cemiyeti'nin (Cemiyet-i Akvam) kurulması

PARİS BARIŞ KONFERANSI (18 OCAK 1919)

Devletlerin amaçları:

ABD

- İtilaflar safında I. Dünya Savaşına giren ABD, Konferansta Wilson İlkeleri'nin dikkate alınmadığını görünce dünya barışını sağlamaya yönelik Milletler Cemiyeti'nin kuruluşunu sağlayarak yeniden yalnızlık siyasetine (Monroe) dönmek istemiştir.

İngiltere

- Almanya'nın denizlerdeki gücünü azaltmak, Alman sömürgelerini ele geçirmek ve Orta Doğu'da nüfuz alanlarını güçlendirmek istemiştir.

Fransa

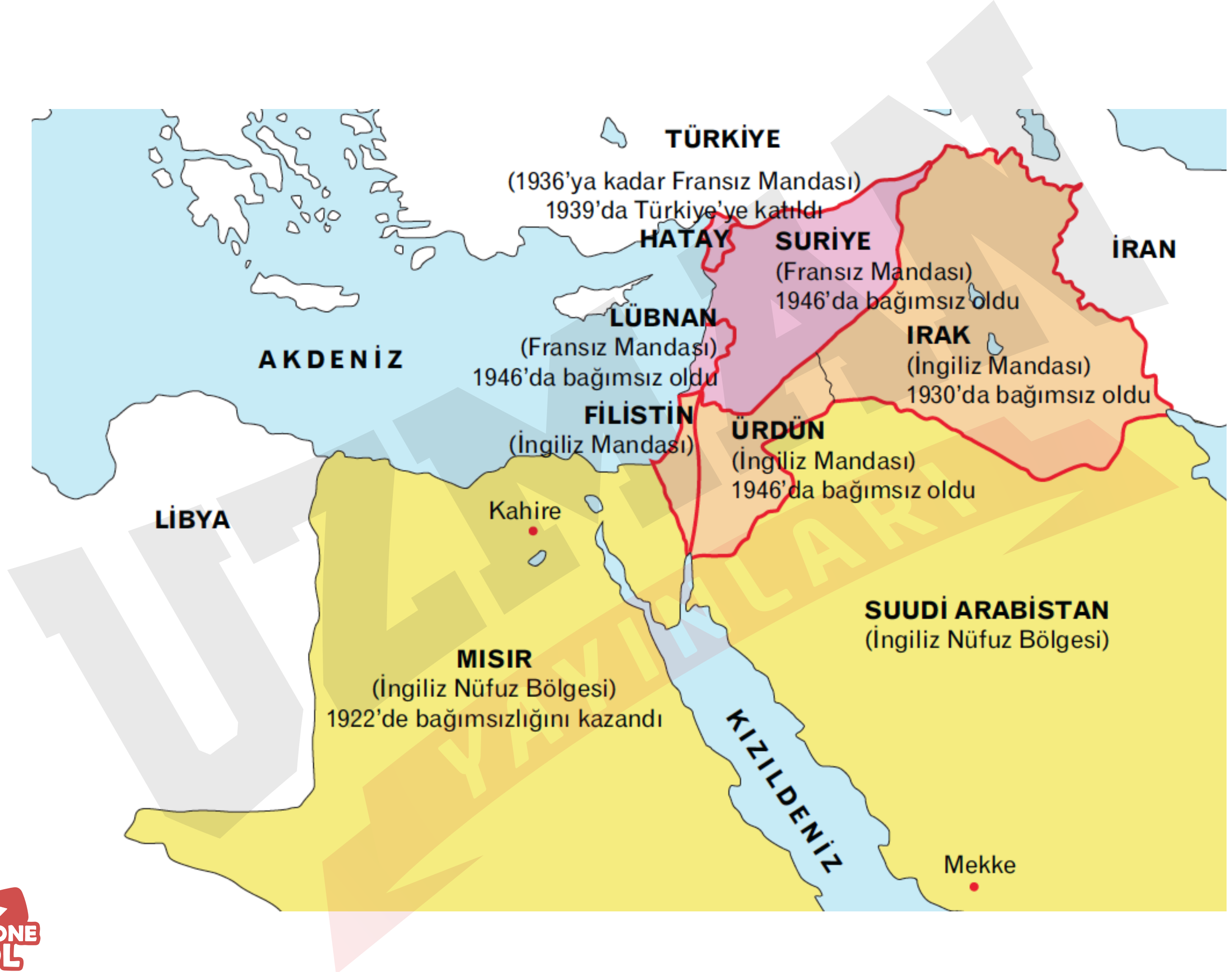
- Almanya'nın bir daha Avrupa dengesini bozmasını önlemek ve Orta Doğu'da nüfuz alanları oluşturmak istemiştir.

Konferans;

- Osmanlı Devleti'nin topraklarını paylaşmak,
- Rusya'nın I. Dünya savaşından çekilmesi sonrası güç dengeleri üzerindeki değişimleri gözden geçirmek
- Wilson İlkelerini dünya kamuoyuna duyurmak,
- I. Dünya Savaşı sonrasında yapılacak antlaşmaların esaslarını belirlemek ve gizli antlaşmalardaki süreci değerlendirmek amaçlarıyla toplandı.
- İngiltere ve Fransa'nın Orta Doğu'da nüfuz alanları kurma çabası sömürgeciliğin sadece isim değiştirerek manda yönetiminin görülmesine neden olmuştur.

- Gizli antlaşmalarla İtalya'ya bırakılan İzmir, İngiltere'nin güçlü bir İtalya'yı Akdeniz'de görmek istememesi sonucu Yunanistan'a bırakılmıştır.
- Bu doğrultuda 15 Mayıs 1919'da İzmir Yunanlılarca işgal edilmiştir.
- İtilaf devletleri arasında ilk ayrılık görülmüş ve İtalya, İngiltere karşıtı tavır sergilemiştir.

! NOT

- İngiltere ve Fransa Yunanlılara verilmesi kararlaştırılan yerlerde nüfus çoğunluğunun Rum olduğu yolunda uydurma belgeler düzenleyerek Wilson İlkelerine göre buraların Yunanlılarca işgalini haklı göstermeye çalışmışlardır.

Örnek:

Paris Barış Konferansı'nda, Osmanlı Devleti'nin paylaşılması konusunda İtilaf devletleri ve azınlık temsilcileri uzlaşamamıştır.

Bu durumu,

- I. İzmir ve çevresinin İtalya'dan alınarak Yunanlılar'a bırakılması,
  - II. Irak (Musul-Kerkük) petrollerine karşılık, İngilizlerin işgalinde olan Urfa, Antep, Maraş ve Kilikya'nın Fransa nüfuz bölgesi olarak görülmesi,
  - III. Kuvay-i Milliye'nin öz savunma yapması
- gelişmelerinden hangileri doğrudur?**

A) Yalnız I

B) Yalnız III

C) I ve II

D) I ve III

E) II ve III.

	ATEŞKESLER	BARIŞ ANTLAŞMALARI
BULGARİSTAN	SELANİK	NÖYYİ
OSMANLI	MONDROS	SEVR
AVUSTURYA	WİLLA GUSTİ	SEN JERMEN
MACARİSTAN	-----	TRİANON
ALMANYA	RETHONDES	VERSAY

